

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Iubileul de zece ani al Unirii.

Venerați Frați și Iubiți Fii!

Țara întreagă va prăznuî în 10 Mai a. c. la București și în 20 Maiu, a doua zi de Rusalii, la Alba Iulia a zecea aniversare a Unirii pe veci a Ardealului cu Patria Mamă.

Biserica prin slujitorii ei, în cursul veacurilor de apăsare a fost ocrotitoare neamului păstrându-i neatinsă conștiința națională. Identificată totdeauna, fără șovăire, cu marile interese ale Neamului, în ziua mare a judecării s'a aflat împreună cu poporul credincios. Ziua fericită pentru Neam de 1 Decembrie 1918, este cea mai frumoasă resplată și pentru biserică.

Când se plinesc zece ani dela ziua istorică, se cuvine ca Neamul întreg să înalțe mărire lui Dumnezeu care a făcut dreaptă judecată.

În aceste zile luminate ale Neamului, dela toate altarele noastre, de unde veacuri de-arândul s'a cerșit dreptatea lui Dumnezeu, să se ridice rugăciuni de preamărire Domnului, care a făcut judecata dreaptă ca un Atotputernic și să fim mulțumitori. Faceți Venerați și Iubiți Frați, ca poporul să iasă din acest praznic întărit sufletește, hotărît totdeauna de a urma cărarea părinților noștri, întru buna chivernisire a scumpei moșteniri, care ne-a hărăzit-o Pronia cerească. Arătați în cuvântare potrivită jertfa sutelor de mii, cari s'au stins pentru această întregire a Țării, și Unire a Neamului, pe care, păruindu-o, să o păzim cu tot sufletul neatinsă.

Pomeniți în rugăciuni toți eroii veacurilor și a războiului înfricoșat în frunte cu marele Rege Ferdinand I. întregitorul de Țară, de fericită și în veci neuitată pomenire.

Faceți calde rugăciuni pentru Maiestatea Sa Regele nostru Mihai I. nădejdea viitorului nostru tot mai luminat, și întreagă Augusta Casă Domnitoare, păstrând neperitoare recunoștință Impărătesei tuturor Românilor, Maria.

Fie acest praznic întru toate și mai pe sus de toate sufletesc, pentru că biruința sufletului creștinesc o prăznuim.

Alba Iulia Vă cheamă pentru a manifesta lumii întregi, că judecata dreptății lui Dumnezeu nu se revizuește.

Dreptatea lui Dumnezeu este dreptate în veac.

Să mulțumim Domnului și să-L preamărim :

„Mărire întru celea de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oamenii de bună voie“.

„Darul Domnului cu voi,

Dragostea mea cu voi cu toți întru Hristos Isus Amin“.

Gherla, din Reședința noastră episcopală, la 4 Maiu 1929.

Nr. 2777.

Episcop Iuliu

Chiemare la Hirotonire.

În ziua de 24 Maiu a. c. vom face hirotonire de diaconi, iar în ziua de 26 Maiu a. c. Duminecă tuturor sfinților, hirotonire întru preoți.

Pentru aceasta dată chiemăm la hirotonire pe toți clericii alsolvenți ai diezei noastre, cari sunt pregătiți pentru primirea sfintei Hirotoniri.

Lăsăm tuturor Onoraților Frați preoți, să aducă aceasta la cunoștința clericilor diecezani, originați din parohia lor, și ca pentru această dată să se prezinte la sfânta Hirotonire.

Ceice doresc a se hirotoni, se vor prezenta la Reședința episcopală în ziua de 20 Maiu a. c. Luni, a 2-a zi de Rusații la orele 11 dimineața, aducând cu sine extras din matricula botezaților și, dacă sunt căsătorii, extras de cununie, precum și certificat dela Oficiul parohial despre purtarea lor morală și socială dela ieșirea din Seminar.

Gherla, la 30 Aprilie 1929.

Nr. 2702.

Numiri.

Onoratul *Alexandru Mureșanu*, paroh în *Râgla* (D. Budacului) este numit protopop onorar cu facultate de a purta brâu roșu.

Din șed. conz. 20 Aprilie 1929.

Nr. 2797.

Onoratul *Patriciu Trufașiu*, paroh în Giorocuta, este numit la postul de *preot III.*, în *Baia mare* (D. Băii mari).

Din șed. conz. 20 Aprilie 1929.

Nr. 2394.

Onoratul *Eugen Pop*, preot în Curtuiușul mare, este numit *capelan cu drept de succesiune* la parohia *Noțig* (D. Noțig).

Din șed. conz. 20 Aprilie 1929.

Nr. 2392.

Primire în Clerul tinăr.

Andrei Berinde, este primit în Clerul tinăr diecezan.

Din șed. conz. 30 Aprilie 1929.

Nr. 253.

Dispenze dela vestiri.

Constatând în timpul din urmă că din diferite părți ale Eparhiei prea cu mare ușurătate se cer dispense matrimoniale dela vestiri, — invităm pe Onorații Frați preoți, ca și asemenea dispense să ceară numai în cazuri absolut necesare și bine motivate.

Onorat Frațiiile Voastre veți arăta în cadrele predicilor orânduielele stinței Maice Biserici în privința aceasta, rostul și obligamentul celor trei vestiri înainte de căsătorie, îndemnând pe credincioși, ca să nu ceară dispensă dela acest obligament și făcând totul, ca să se observe prescisele bisericești, făcându-se toate trei vestirile înainte de cununie.

Gherla, la 26 Aprilie 1929.

Nr. 2585.

Necrolog

Cu durere anunțăm Veneratului Cler, că On. *Pompeiu c. Mureșan* rost paroh în Vale (D. Lujerdului), a repausat în Domnul în ziua de 11 Aprilie a. c. în anul 62 al vieții și 23 al preoției.

Onorat Frațiiile Voastre să aduceți la altarul Domnului rugăciunile pii indatinate pentru odihna sufletului adormitului în Hristos Frate.

Din șed. konz. 20 Aprilie 1929.

Nr. 2358,

Eiscop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficială.

Săptămâna Patimilor și sărbătoarea Invierii — în Gherla.

Duminea Floriilor, spre inserat... În curtea Seminarului teologic, mișcările clericilor — în deobște domoale — apar schimbate. Se mișcă cu vioiciune neobișnuită, într'un ritm agil care contrastează cu solemnitatea și seriozitatea pe care o degajă vesmântul lor cernit. Se alătură unii de alții, doi ori mai mulți, cu grabă, și cu aceeaș grabă se și despart, ca și când și-ar împărtași și ar comenta fugitiv, grupuri de grupuri, o știre importantă, ca și când i-ar mișca sosirea apropiată și fervent dorită a unui personaj vestit, respectat și solitar, pe care nu e dat oricărui om prilejul și fericirea să-l vadă; de a cărui vizită binevoitoare și binefăcătoare, puțini sunt cei ce se învrednicesc...

Dar greșește spectatorul străin și neinițiat când caută asemenea deslegări neînțelese animații.

Nu așteaptă pe nimeni Nici un gigant — eclesiastic ori mirean — nu și-a anunțat sosirea. Nici știri surprinzătoare nu s'au oposit în îngrădirea Seminarului. Pricina însuflețirii alta e: clericii se găsesc în pragul unei plecări — emoționantă prin însemnătatea și raritatea ei, — se află în preajma simbolicei retrageri în pustiu, spre reculegere: — încep *exercițiile spirituale*. În curând va suna clopotul — credinciosul și bătrânul prieten al vieții de seminar. Sunetele lui vor fi semnul pornirii, invitația de a se retrage în pustiu, în ei înșiși, în lăuntrul ființei lor, pentru a se putea apropia sufletește de Tatăl ceresc...

Sună!

Glasul clopotului evocă glasul poruncitor al Dumnezeuului lui Izrail pe care l-a auzit și căruia i s'a supus înfricoșat, Moise, când și-a desfăcut încălțăminte în locul sfințit de pe muntele Sinai.

Glasul clopotului repetă chemarea blândului Invățător îndreptată către ucenicii săi: „Veniți, voi înși-vă, în loc deosebi, și vă odihniți puțin“...

Intrați în voi înșivă, lăpădați încălțămintele spurcate ale patimilor, faceți să amuțească șoaptele ademenitoare ori neliniștitoare ale lumii, încâtușați brațele pornirilor trupului vostru, încercuiți-vă în tăcere și singurătate pentru a vă putea apropia, cu vrednicie de Domnul. Acesta era înțelesul dangătului de clopot.

Apoi...

Tăcuți cu capetele plecate, cu pași rari, calmi, preocupați de hotărârea fermă de a intra cu totul în sfintele exerciții spirituale: „ingrediar totus“ cu trup și suflet; ușurați de orice gând lumesc, clericii înșiruiți înaintea celor două uși ale capelei seminarului se strecoară înăuntru.

În fața altarului, pe masa acoperită cu o față albă, curată, între două lumânări aprinse, odihnește alături de patrafirul cu grijă și cu pietate împătorat — un crucifix.

Dumnezeescul blazon trezește luare aminte asupra cuviinței, pe care nevrednicul serv o datorează cerescului stăpân al casei...

Semi-obscurul capelei și vocea duiosă unduitoare, clară cu care Părintele Spiritual, îngenunchiat pe estrada altarului, rostește frumoasa rugăciune de invocare sădește însuflete evlavie largă, adâncă!...

Clarisimul Spiritual Dr. Virgil Bălibanu, cunoscându-l îl califică cu adagiul englez: „The right man in the right place“. E bărbatul adevărat, întreg, în locul adevărat, în locul său, în locul care-i compete, căruia corespunde fără să lase nimic de dorit. Din meditațiile simțite și bine închegate apare conștiința de uriașă responsabilitate, de nobilitate și greua sarcină pe care o poartă ca făuritor de conștiințe sănătoase, ca maestru cizelator de suflete, că duhovnic al viitorilor duhovnici.

De aceea a cucerit încrederea fiilor săi sufletești, cari nu s'au sfiit să-i destăinue toate neliniștile, toate îndoelile pentru cari

au căutat, și în afară de scaunul marturisirii, alinare și fortificare a insistat, în decursul meditațiilor, în deosebi, asupra necesității umilinței ca principiul tuturor virtuților, pentru elevația morală, în drumul spre sfințenie...

Luni în sărbătoarea Bunei Vestiri a predicat în catedrală Părintele C. Podoabă. Cu darul de a se coborâ la nivelul înțelegerii poporului de jos, părintele Podoabă devine un meritos propovăduitor al învățaturii evanghelice pe care o pătrunde adânc și cu inima...

În Joia Mare în Seminar se termină exercițiile spirituale, cuminecându-se toți clericii, iar în Catedrală sfânta Liturghie a fost pontificată de Prea Sfinția Sa Domnul Episcop *Dr. Iuliu Hossu* cu măestatea și cucernicia, pe care i-o întâlnesc oricând, cei ce-l cunosc. După sfințirea Mirului a urmat spălarea picioarelor „apostolilor”. Imbrăcați în stihare (de acoliți) doisprezece clerici cu fizionomii din cele mai variate și expresive, așezați pe două rânduri de scaune, față în față, în mijlocul catedralei, au reprezentat pe cei doisprezece apostoli, cărora învățătorul lor divin, încins cu ștergătoare albă, pentru a le da pildă de umilință, de care trebuie să fie pătrunși și de care trebuie să fie călăuziți pe toate căile vieții lor, le-a spălat picioarele și le-a sărutat.

Vineri seara la Prohodul Domnului din Catedrală a predicat cu foarte multă căldură Clarisimul *Dr. Grigore Strîmbu* profesor la Academie.

Auzindu-l erai aplicat să te gândești și să asociezi icoana predicatorului cu imaginea celui despre care se spune: „Vox Basilii erat tonitru...” Intreaga atitudine a părintelui Strîmbu respiră o convingere neșovăelnică și o conștiință veșnic trează...

Sâmbăta Mare, la miezul nopții e Invieră la catedrală, cu acelaș fast, ca în alți ani, străbătând prin atmosferă cucernică cântarea „Hristos a înviat”.

Duminecă, întâia zi de Paști, Liturghie arhierască, pontificată de Prea Sfințitul Iuliu. Evanghelia a fost citită, câte un versicol, succesiv în mai multe limbi. *Arhierul*, în ornatele-i strălucitoare, cu o lumânare în mâna stângă, în ușa împărătească a citit întâiul versicol din evanghelia imbrăcată în catifea roșie și așezată pe un suport. Acelaș versicol l-a citit în urmă în limba grecească Ilustrisimul *Dr. Octavian Domide*, în limba latină Reverendisimul *Grigore Pop*, în limba franceză Reverendisimul *Dr. Gh. Vidican*, în limba italiană Reverendisimul *Dr. Victor Bojor*, în limba germană Clarisimul *Dr. Dumitru Manu* și în limba maghiară Mult Onoratul protopop *I. Coste*, iar ca încheiere repetă versicolul în românește clarisimul *Dr. George Bob*. După citirea Evangheliei a urmat predica bogată în accente mișcătoare a Prea Sfinției Sale, Părintelui Episcop, care cu darul său oratoric, plin de elan și entuziasm a captivat mulțimea credincioșilor, îndesuiți în catedrală.

Luni, a doua zi de Paști, s'a conferit în capela episcopală Ordul *Lectoratului* următorilor clerici din anul al IV-a: Ghiurco Grigore, Papiu Alex. iar din anul al III-a următorilor: Aciu Simion, Albu Vasile, Blaga Gavril, Chiș Gheorghe, Chindriș Vasile, Cotețiu Romul, Cuc Iuliu, Cuc Ștefan, Deac Izidor, Dunca Ioan, Fărcaș Alexandru, Fărcaș Aurel, Filipan Emil, Gherman Lazar, Indrean Simion, Mariș Gavril, Oltean Dumitru, Oniga Atanasie, Perse Petru, Pop Miron, Pop Vasile, Rob Ioan, Roman Ioan, Sabău Valer, Silaghi Adrian, Suciș Augustin și Vlad Gheorghe.

Luni după ce s'au întors dela serviciul Inșeratului s'a permis clericilor să plece la vetrele părintești în vacanță pascală de două săptămâni, ducând în sufletele lor emoția unor clipe înălțătoare de suflete, ce numai Paștile din gremiu îți pot asigura.

T. H.

Spicui de idei din marii oratori Bisericești.

Bossuet: „Meditații asupra evangheliei“

Vieța vecinică e fructul sf. Eucharistii.

Ioan, VI. 43-70. Aici aflăm două lucruri: primul e fructul spiritual ce avem să câștigăm din sf. Eucharistie; al doilea, mijlocul de a câștiga acest fruct.

Cât despre fruct, e a se înțelege astfel: acest fruct este: a ne detașa dela vieța și a ne atașa lui Dumnezeu. Acest lucru Isus Hristos îl explică limpede prin cuvinte: „Adevăr, adevăr grăesc vouă: mă căutați pe mine, nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâni (pe cari le-am înmulțit în pustie) și v'ați săturat. Lucrați nu mâncare peritoare, ci mâncarea neperitoare, pe care o va da vouă Fiul Omului, pe care Tatăl din ceriu l'a însemnat Dumnezeu“ (Ioan, VI. 26, 27), și care chemare și-a confirmat-o prin atâtea minuni. Te explici Mântuitorul meu! Dorința Ta este, să ne detașăm de mâncarea și vieța peritoare, care leagă întreaga noastră grije, pentru care muncim în cursul întregului an, și sirguința și munca noastră s'o folosim pentru mâncarea și vieța neperitoare. Invață-mă, Mântuitorul meu: atrage-mă prin maniera aceasta admirabilă, care ne face să mergem spre Tine; disgustă-mă de toate grijile, cari nu pot face altceva, decât să trăim pentru a muri: fă, să guztez vieța, în care omul nu moare niciodată.

Ce semne (minuni) faci Tu, ca să credem Ție? (Ioan, VI, 30, 31). Ce lucru atât de minunat faci? E adevărat, că în pustie ne-ai săturat cu pâne. Dar pânea aceasta e oare comparabilă cu mana pe care a dat-o Moisi strămoșilor noștri, precum este scris: „Pâne din ceriu le-a dat lor să mânânce? „Pânea care ai dat-o nouă, este pâne pământescă, și totuș, între Tine și Moise, e deosebite, ca între ceriu și pământ

Din vorbele acestea se vede, că ei nu s'au cugetat la altceva, decât la mijloacele de susținere a vieții muritoare: nu fără motiv le-a reproșat Isus poftele lor trupești. Căci ei nu s'au cugetat mai departe, decât la mana care a nutrit trupurile lor în pustie; ei n'au cunoscut alt ceriu, decât norii de unde le-a fost trimisă (mana), fără să viseze, că ea, nu va fi numită: pâne din ceriu și pânea ingerilor, care prefigura pe Isus Hristos, aducătorul vieții vecinice. Se folosește de expresia folosită de sf. Scriptură pentru arătarea minunii manei, ca să ridice spiritele la adevărata pâne cerească, la adevăr care ne face fericiți și care, fiind întrupat, s'a făcut familiar și sensibil oamenilor, pentru a-i face să trăească.

Ne spune, că s'a scoborât din ceriu; că cine vine la El, nu-i va fi foame, și cine crede în El, nu-i va fi sete niciodată; și că El este, prin urmare, pânea cea adevărată (Ioan, VI. 33, 35, 48), nutremântul adevărat al sufletelor, cari vin către El prin credință: oamenii nu trebuie să spereze, că vor avea ei singuri puterea de a atinge Dumnezeirea sa, nici să se unească cu El; acesta e un obiect prea înalt pentru o natură păcătoasă și supusă simțurilor trupești; că El s'a făcut om, pentru că să se apropie de ei; că Trupul pe care l'a primit, este singurul mijloc dăruit lor, ca să se unească cu El; că pentru acest scop — l'a umplut de însaș Dumnezeirea sa, prin urmare de spirit și de har, sau — cum spune sf. Ioan — de *spirit și adevăr*, și într'alt loc: „Spiritul nu i-s'a dat cu măsură; și noi toți am luat din Spiritul Lui (Ioan I. 14, 16; III. 34); că de aici urmează, că noi numai în El avem vieță adevărată, vieța vecinică, vieța sufletului și a trupului. Lucrați ca să pregătiți pentru voi nutremântul, care vi-l va da Fiul omului; numai să-l credeți în acelaș timp și Pânea scoborâtă din ceriu, adevărat Fiul lui Dumnezeu; și să credeți, că Trupul Lui, prin care vrea să vă facă vii, este plin de spirit și de vieță,

Astfel scopul, pe care vrea să-l ajungă, este de a ne face vii, dar în viața vecinică, și după suflet, și după trup: „Aceasta este voia Tatălui meu, să nu pierd nimic din ceace mi-a dat“, și pentru ca să dea vieță trupului ca-și sufletului, — „il voiu învia în ziua de apoi“ — și iarăși: „Părinții voștri au mâncat mană și au murit: cine va mânca din Pânea aceasta, va fi viu în veci“. (Ioan VI., 39, 40, 59).

Acesta este fructul sf. Eucharistii; e făcut ca să mărească în noi dorința de a trăi, și pentru a ne da vieță vecinică, în suflet prin mnnifestarea adevărului, și în trup prin învierea mărită.

Doamne, ce am să doresc? a trăi, a trăi în Tine, a trăi pentru Tine, a trăi prin Tine și prin adevărul vecinic, a trăi întreg, a trăi în suflet, a trăi și în trup; a nu pierde niciodată vieța, a trăi totdeauna! — toate acestea le am în sf. Eucharistie; am prin urmare totul, și nu-mi rămâne altceva, decât să mă bucur.

(Méditations sur l'Evangile, ch. La Cène, XXIX-a jour).

Dr. Nicolae Drăganu.

Prefața cărții de aur a parohiei Zagra

Publicată de T. Bulea preot.

În 4 Iunie 1746 protopopul din district, popa Gălan din Leșu și popa Andrei din Feldru raportează, la cererea Magistratului din Bistrița, că în Zagra popa Flore are fecior căsătorit, nu este nici preot, nici diacon și totuși cultivă pământuri censuale¹⁾.

În 5 Iulie 1746 căpitanul Dimitrie Brascovici, cu compania sa, trece din garnizoana Zagra în Târbu²⁾. În 1750 Zagra avea 1033 suflete cu 2 biserici și 8 preoți.³⁾

În 27 Oct. 1759 locuitorul Todor Fansula din Zagra, rînd să treacă pe furiș granița, fără să se supună carantinei, a fost prins și trimis Magistratului din Bistrița care la ținut 4 zile în fiare⁴⁾. La 1700 62 Zagra avea 10 preoți uniți, 273 familii, dar nu se pomenește, probabil din greșală, decât 1 biserică, cu toatecă se știe că a doua biserică, cea din Burbuleni, a dăinuit pînă în Iulie 1903⁵⁾.

În cursul anului 1700 satele someșene, de la Rebrîșoara pînă la Rodna, precum și Zagra, au suferit foarte mult din pricina vremilor rele⁶⁾.

În secolul XVIII se găsea în Zagra o mănăstire părăsită⁷⁾. Amintirea acestei mănăstiri o mai păstrează numirile topice *Câmpul, Dosul și Părăul-mănăstirii*.

În 26 Aprilie 1763 Vlădica Petru Pavel Aron își scrisese în Zagra învîțarea pentru canonicescul săbor din 29 Iunie al aceluiaș an. În Zagra se refugiase episcopul dinaintea răsvrățiților conduși de Tanase Todoran din Bișhigiu⁸⁾.

Am amintit că în Zagra au existat din timpuri foarte vechi două biserici, una în partea de sat numită Burbuleni, cealaltă în mijlocul satului, pe piciorul delusorului numit „Codrișor“, amîndouă din lemn de brad și acoperite cu șindile.

Cea dintăiu a fost clădită numai de locuitorul Luca Zinveliu, bărbat harnic și cu stare. De pe la 1811 ne mai fiind în folosință, pe încetul i s'a ruinat acoperișul și

turnul. Pentru ca să nu se surpe, în luna Iulie 1903 fu dărâmată. Din materialul care a fost mai bun s'a ridicat o clopotniță pentru a pune în ea clopotele, prin tragera cărora poporul credea că se pot întoarce grindinile și vremile grele. Celalalt material sa vîndut în folosul bisericii.

Biserica de pe piciorul „Codrișorului“ nu se știe cînd s'a clădit. Ea pare a fi fost clădită însă cu concursul tuturor credincioșilor. Cum apare dintr'o inscripție de pe fruntariul păstrat, a fost renovată și zugrăvită în anul 1780. În acest chip, fiind făcută din material solid, clădit destul de bine, a putut să corăspundă nevoilor populației pînă în prejma războiului mondial. La stăruința preotului Ioan Zinveliu s'a început în 1914 clădirea în stil oriental a monumentalei biserici de astăzi, ceva mai jos decît cum era cea veche. Războiul a apucat clădirea pusă sub acoperiș. A fost terminată însă numai după războiu, cu mari jertfe din partea credincioșilor care n'au primit nici un ajutor de nicăiri. Cu atît le este meritul mai mare și pot fi mai mîndri de biserica lor, a cărei sfințire a ținut să o facă însuși *Preasfinția Sa Episcopul Dr. Iuliu Hossu*.

Fruntariul (iconostasul) actualei biserici este cel vechiu și prețios al bisericii dărâmate, care, potrivit-se foarte bine, a fost curățit și restaurat în unele părți arse, ce e drept nu tocmai fericit.

Cum se vede în arhiva păstrată în micul muzeu aranjat în noua biserică de preotul actual Toma Bulea, precum și din informațiile culese de Macedon Maniu în „Monografia“ sa, „Matricula“ se află în Zagra din 1784. La început a fost scrisă cu slove chirilice și nu a fost purtată regulat. Neregularitatea era urmarea faptului că, fiind în parohie mai mulți preoți în acelaș timp, scriea fiecare cum apuca și adeseori se întâmpla să se uite cazuri de naștere, moarte și cununie. De la 1836, în urma dispozițiilor energicului vicar Ioan Marian, „Matricula“ a fost scrisă numai cu litere latine și condusă cu grijă. (Cu litere latine s'a scris, în parte, de pe la 1790).

Arhiva parohială se înființă din Maiu 1852. „Protocoloalele poruncilor“ vicărășești se păstrează însă începînd cu Ianuarie 1797. Arhiva este defectuoasă lipsind atît unele din circularele vechi cît și din cele mai nouă.

În „Matricola“ scrisă cu chirilice preoții au semnat numai numele de botez. Ea începe cu numele popilor *Ioan, Toader, Oni-*

¹⁾ *Arh. Someșană* No. 2 p. 26-28.

²⁾ *Arh. Someșană* No. 1 p. 66

³⁾ *Dr. A. Bunea statistică rom. din Trans 1750*, făcută de vicarul episcopesc *Petru Aron* Sibiu, 1901, p. 36.

⁴⁾ *Arh. Someșană* No. 3 p. 75.

⁵⁾ *Dr. V. Cioban statist. Rom. ardeleni 1760-62 în Anuarul de Inst. de Ist. nat. Cluj III. 1914-25 p. 69*.

⁶⁾ *Arh. Someș* No. 3, p. 76.

⁷⁾ *Z. Păclișanu Vechile mănăstiri românești din Ardeal în Cultura Creștină* Nr. 7-8 VIII-1919 p. 170.

⁸⁾ *Mac. Pop Activitatea vicarilor foranei episcopali gr. cat. din distr. Năsăud* ed Maxim Pop Bpesta 1875 și *17 V. Bunea Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici* p. 391.

șor, *Niculae*, apoi în 1785 *Vasile*, și dela 1792 *Gheorghie*. Dela 1794 apare și popa *Pantelimon*. În 1806 popa *Gheorghie* încetează, din 1803 începe popa *Ioan Zinveliu*, iar în 1808 apare popa *Eremie* și în 1811 popa *Dănilă*, deci patru preceți în acelaș timp.

Dela 1817 încetează cei trei dintăiu, rămânând popa *Dănilă* singur până în 1827. În 17 Maiu al aceluiaș an apare popa *Alexiu Zinveliu* (popa *Leca*), iar în 1829 și popa *Ștefan Maniu*. După moartea lui *Alexiu Zinveliu*, întâmplată în 17 Aprilie 1852, a rămas singur popa *Ștefan Maniu*, care a funcționat până la moartea sa întâmplată în 21 Septembrie 1870. După aceasta parohia a fost administrată interimar de preotul *Mihăilă Onișor* din Găurani, până în 3 Februarie 1872. Atunci fu numit *Petru Vertic*, cel dintăiu preot absolvent de teologie; cei de mai înainte neurmând decât cursurile de morală din Blaj. În anul 1882 preotul *Petru Vertic*, în urma unor neînțelegeri avute cu parohienii, fu nevoit să părăsească *Zagra* și să treacă în *Mocodul* vecin. În 2 Aprilie 1882 a fost numit administrator preotul *Poienilor Ioan Zinveliu*, care funcționează în această calitate până în 12 Septembrie 1884, când fu numit și introdus ca preot *Ioan Maniu*, fiul fostului preot *Ștefan Maniu*. Acesta însă nu trăi mult, murind pe la începutul anului 1888, iar în locul lui fu numit, la început iarăși de administrator, apoi definitiv preotul *Ioan Zinveliu*, care funcționează până la moartea lui întâmplată în 1924.

După aceasta parohia fu administrată un oarecare timp de *Victor Zinveliu*, preotul *Mocodului* și fiul lui *Ioan Zinveliu*, iar din 5/12 Aprilie 1927 a fost numit și introdus în funcțiune actualul preot *Toma Bulea*.

— va urma. —

Diverse.

Conferințe.

În seria conferințelor „Extensiunii Universitare”, d. V. *Drăgan*, profesor de literatură veche în Cluj a vorbit despre viața și opera cronicarului I. *Neculce* (1672-1744). Vastul material biografic adunat de sârguinciosul profesor universitar, aruncă, o clară lumină asupra rolului politic pe care l-a avut acum două veacuri, înzestratul cronicar-poet.

Citațiile nimerite din scrierile lui, au evidențiat cu prisosință talentul poetic, pătrunderea și vederile clare ale cronicarului și ne îndreptătesc să presupunem că au sădit în o mare parte din auditoriu imboldul de a șterge praful de pe scoarțele disgrațiatului „*Letopiseț*...”

Conținând șirul conferințelor, d. prof. univ. *Silviu Dragomir*, ne-a întreținut asupra necunoscutei figuri istorice a lui Constantin Romanul, înflăcăratul prefect al legiunii a III-a din improvizata oaste a re-

voluționarilor ardeleni dela 1848. Născut în Pintic lângă Teaca (Jud. Mureș), după eliminarea din Seminarul teologic din Blaj din pricina unei inobediențe, în 1847 trecu munții și își luă licența la Universitatea din București. În Principate desinteresatul profesor întreține relații strânse cu patrioții adevărați, cu aceia cari erau sincer îngrijiți de soarta fraților năpăstuiți de vajnica intoleranță maghiară.

Bărbați de taia lui *Nicolae Bălcescu*, a fraților *Golești*, ofițerul *Tell*, *Maiorescu*, *Aug. Treboniu Laurian* ș. a., l-au cunoscut și l-au apreciat. Reintors în Ardeal la chemarea clocotului surd al vieții publice, Constantin Romanul e angajat de *Nicolae Bălcescu* într-o corespondență asiduă. Fără ezitare, ia parte activă, alături de ceilalți corifei, la toate pregătirile de eliberare de sub odioasa tutelă austro-ungară. Până la cea din urmă suflare n'a pregetat să se facă părtaș, cu trup și suflet, la toate manifestările publice ale Românilor ardeleni — din această etapă a vieții lor.

În 8 Mai 1848 e de față la adunarea dela Sibiu pentru elaborarea programului proiectat pe ziua de 3/15 Maiu la Blaj, — Documentele din Arhiva comisariatului lui *Kosuth* și a contelui *Mikó*, ni-l arată apoi membru în două comisiuni delegate să înfățișeze doleanțele Românilor, una, dietei Transilvaniei dela Cluj și alta, curții imperiale din Viena. A fost introdus și în comitetul național de sub prezidenția lui *Andrei Șaguna*.

Ca prefect de legiune, alături de *Buteanu*, *Avram Iancu*, *Axente Sever* și ceilalți căpitani, cu mănunchiul de țărani neinstruiți, înarmați în pripă cu uneltele lor de muncă, organizați rudimentar, a trăit viața anevoioasă de lagăr a ținut pept trupelor disciplinate, provăzute cu toate ale războiului și — minune — a reperat izbânzi.

Dar trupul debil, puțințel, ros pe îndelele de viermele ftiziei, nu l-au putut doborâ vicisitudinile împrejurărilor cărora le-a făcut față pentru că vigoarea credinței în izbânda viitoare, totală, legitimă și definitivă precum și amploarea dragostei de neam, îi împospătau neconținut forțele de luptă până în clipa când furia descendenților mongolilor pripășiți cândva demult, pe plaiurile noastre mânoase, l-au sfâșiat în bucăți. Numele i l-a învăluit uitarea: istoricii *Gheorghe Barițiu* și *Tr. Papiu-Illarian*, l-au nesocotit căci, voit, ori involuntar, nu l-au menționat în operele lor.

Geniul național, vigilent, care nu lasă nerăsplătite jertfele eroice aduse pe altarul iubirii de Neam, îl reabilitează azi prin hărnicia și priceperea d-lui profesor *Silviu Dragomir*, ridicându-l din obscuritatea anonimului în lumina clară a Istoriei. Făcându-i loc în galeria alesilor îl hărăzește celui Posteriității... Prin conferințe de felul acesteia, „Extensiunea Universitară” întreprinde operă de culturalizare a masselor și de eficace educație națională... T. H.